

CULTUURHISTORISCH CENTRUM

OLDAMBT

NIEUWSBRIEF

Datum verzending: 21 april

Na uitgebreide voorbereidingen zijn we nu op het punt gekomen dat we mededelingen kunnen doen over de activiteiten van het Cultuurhistorisch Centrum Oldambt. We hebben een tentoonstelling samengesteld, een beeld laten maken en het project Vier 5 mei gecoördineerd voor de gemeente Oldambt. Over al deze activiteiten hebt u kunnen lezen in de Oldambtster en soms ook in andere publicaties.

Arent Levie in Nieuwolda

Hij was de enige Jood die Nieuwolda moest verlaten in de Tweede Wereldoorlog. De anderen vielen onder de ontheffingsregeling van de Nazi's: getrouwd met een 'Ariër' of maar twee Joodse grootouders. Arent Levie had vier Joodse grootouders en hij was niet getrouwd. Hij leefde samen met een 'Arische' vrouw, maar was niet met haar getrouwd. Op 19 augustus 1942 was zijn vertrek gepland en moest hij afscheid nemen van zijn geboortedorp, van de vrouw met wie hij samenleefde, zijn kinderen, zijn burens.

De kleindochter van Arent, Tienieke Beukema, en het Cultuurhistorisch Centrum Oldambt gedenken hem op 28 april in Gemaal de Hoogte. Zijn leven zal centraal staan in een tentoonstelling, die wordt geopend door de burgemeester. Later in het jaar zal er op initiatief van Tienieke Beukema een Stolpersteen voor hem gelegd worden bij de plek waar hij woonde.

De tentoonstelling zal in april en mei op zondagmiddagen toegankelijk zijn. De data en de tijden zullen nog bekend worden gemaakt via de sociale media.

Een beeld voor Etty Hillesum

Etty Hillesum (1914-1943) is de schrijfster van een zeer indrukwekkend spiritueel oorlogsdagboek dat wereldberoemd geworden is. Daarnaast zijn brieven van haar bekend, die zij vanuit Westerbork schreef over de situatie daar. De brieven zijn in de Tweede Wereldoorlog nog illegaal uitgegeven. van 1918 tot 1924 woonde Etty met haar familie in Winschoten in het huis aan de Oranjestaat 36. Etty was joodse en is in de Tweede Wereldoorlog, net als haar ouders en broers, weggevoerd naar Auschwitz en daar omgebracht. Als herinnering aan haar leven in Winschoten zal er in de Oranjestraat een beeld worden geplaatst.

Het beeld zal op 4 mei om 15:00 worden onthuld door burgemeester Pieter Smit. Iedereen is hartelijk welkom om daarbij aanwezig te zijn. We verzamelen in de Oranjestraat bij de parkeerplaats tussen nummer 34 en 36. Degenen die hebben meegedaan aan Open Joodse Huizen in het woonhuis van Etty en haar familie, zullen zich bij de groep aansluiten. Na de onthulling is iedereen welkom in het Cultuurhistorisch Centrum om na te praten onder het genot van een hapje en een drankje.

Open Joodse Huizen

Open Joodse Huizen past in de Joodse traditie van herdenken door de nadruk die op het belang van de plaats (het huis) wordt gelegd. Bovendien sluit het herdenken op locatie goed aan bij de hedendaagse belangstelling voor het particuliere, persoonlijke verhaal in de geschiedenis. Het memoreren van gebeurtenissen die zich afspeelden in de straten en buurten die de bezoekers kennen, draagt bij aan het indringende karakter van de herdenkingen.

Programma in Winschoten:

- Torenstraat 5 (House of Sodom)
11:00 en 13:30 uur
De Joodse **Gustav Tahl** kwam in 1936 naar Winschoten. Aan de Torenstraat opende hij de fotowinkel Foto Modern. Tijdens de bezetting dook Tahl onder in – of beter gezegd op – zijn huis. Hij verborg zich in een bouwsel op het dak. Kleinzoon Alex van de Ruit vertelt over het leven de familie Tahl tijdens de Tweede Wereldoorlog.
- Oranjestraat 36
13:30 en 14:15 uur
Journalist en columnist Erik Hulsegge spreekt over de **familie Hillesum** die in de jaren '20 aan de Oranjestraat 36 woonden. Mischa, later begaafd pianist, was er geboren. Zijn oudere zus Etty kreeg bekendheid door de publicatie van haar dagboek, 38 jaar nadat zij in Auschwitz werd vermoord.
- Bosstraat 22 (Rabbinaatshuis Winschoten)
11:00 en 14:15 uur
Stadgids Koos Akkerman spreekt over het theeservies van **de familie Salomons**. Achter de rabbinaatswoning, waar nu de oprit is naar de parkeergarage van het Rond stond hun huis en winkel in de Wilhelminastraat. In augustus 1942 trachtten beide zoons Alex en Bram met hun vrouw en vriendin te vluchten naar Zwitserland. Een gevaarlijke reis; zouden ze erin slagen om het neutrale land te bereiken en de oorlog te overleven?

Aansluitend om 15:00 uur is de onthulling van het beeld voor Etty Hillesum in de Oranjestraat door burgemeester Pieter Smit.

De Oldambtster rondblik

24 april – Esbörg, Scheemda

De provinciale bevrijdingslezing van prof. mr. dr. Jeroen ter Voorde over het leven en het werk van de Groningse professor Leo Polak. Deze Joodse hoogleraar was een vurig pleitbezorger van een open samenleving, jurist, filosoof, vrijdenker, de peetvader van het Nederlandse humanisme, onderwijshervormer, antifascist en verdediger van het vrije woord.

Nog voor de Jodenvervolgning werd Leo Polak opgepakt als politiek delinquent na aangegeven te zijn door zijn baas de pro nazi rector magnificus professor J. Kapteyn van de Groninger universiteit. Leo Polak overleed in concentratiekamp Sachsenhausen in 1941.

De Klinker

Cultuurhuis de Klinker is het centrum voor een groot aantal activiteiten die gerelateerd zijn aan Vier 5 mei. Er zijn tentoonstellingen te zien, op 27 april wordt er een glazen tank voor het gebouw geplaatst, er komen twee concerten op 5 mei en er is een proeverij. En op 2 mei is er nog de film van de Filmliga. Genoeg te doen dus. Alle informatie hierover is te vinden in de laatste Oldambtster.

Vooraankondiging: Rondom Waalkens

Het is dit jaar tien jaar geleden dat Albert Waalkens, boer en befaamd avant-gardistisch kunstpromotor, overleed. In diens koestal gaat op zaterdag 17 juni 2017 een documentaire over zijn leven in première. Onder de titel Rondom Waalkens is er die dag een uitgebreid programma: beleving van drie spectaculaire *land art* werken, expositie in voormalige Galerie Waalkens, nieuwe fotografie over geometrie in het Oost-Groninger landschap, en jongerenproject 'Ik in het Oldambt'.

Verder kan men streekproducten eten en drinken, en daarbij aanschuiven aan lange tafels in de stal, met live muziek uit de jaren zestig. En er is er volop gelegenheid voor *meet & greet*.

Expositie en *land art* blijven t/m 10 september elke zaterdag- en zondagmiddag te bezichtigen.

Toegang gratis. Alle informatie: www.oldambtcultuur.nl.